

იოსებ გრიშაშვილი

წითლივლი ახვა:
დაე დღეს უფინგია,
ჩაც გრძობას დაფრეცია,
სავარდის უფინგია...

„აივითი დაფინგის შავარდინი“
დღესული და ახვის ქართული პოეზი-
ის მართა წყნარ ხიდან, მავრას ახ-
ისი კვანძები ბუნებრივ დაბეჭ-
დების მის მაღალ ფილოსოფიურ, ამ
უკანასკნელ შორისა ი. გრიშაშვი-
ლი, ჩრჩხელა ასეთი სიყვარული
უბნის ჩვენი ხალხი დაბადებდან 70
წლისათვის უბნის.

ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც მომავ-
ლი დღის მათი გარეგნული მიზნის
პირით მივლიდა: „ამ გვიხილ, შენ ჩა-
გაძევი, მარაჯად არ შეგცადვს...“
„აივით წყნარად, იგონის ამ, მიმართ
ლექსის ფორმის დიდი, სიყვარული
ასაკის პოეტური გული“.

ახალგაზრდა გრიშაშვილის პოეტური
დებუთი თანხებდა საქართველოში
1908 წლის ქართულიან დღეებს. ბუნე-
რებითა, რომ მისი ჩანჩქრე ახმანას ამ
დღეს მოკლულ და მასთან დადამი-
რებულსა სავარდის სავითებმა.

გრიშაშვილის ამ პერიოდის ლირიკა და-
სწავა დემოკრატიული მოტივებითა, მა-
სი იგონება არა მარტო ავსიერული
აღტყვის სხეში, არამედ ევლდის მის
მეტი დამკვირვებელი საბრძოლო მო-
წოდება:

„დაბრე, ქარო, დაბრე,
გახანტე ბნელი, წყვილი,
დაჩაგრე მომის დაბრე
სხვა ძალი, სხვა განთიადი!...“

რეკლამის ადამიანის ხანას
უსასრულო რეჟია მომავა, რეჟია,
რომელი უტრატურში ყველაზე
სამარტერი ათული წლის! სხითი-
გველიან, ამ წლებში არაბრძა პოეტ-
მა უსაღბა თავის ღველ იფიჯას და
სასოწარკვეთი ამოფარა ეკრპის მის
ერ „გულმოდულ“ მიწოდებელი

„ხმების“ კალას. ი. გრიშაშვილი არ
აქოლი ამ საბრძოლო ფეხის მძის. მის-
თვის მედამ უბნულ დარჩა ფრეული
ფრტეტიკა და მისტიკა სიმბოლსტე-
ბისა. სიმბოლსტური კვებრა იმ-
პრესონისტებისა და უტრატურების
უფერი „არაშრია“... ამ სად შე-
ვლილი პოეტს გამოკლებულა ნი-
კვლის ლანდებს, როდესაც მის-
სი გული აღსაქე იყო სიციცნ-
ლის უღელის ძალბობა—სიყვარულითა
და მწვერვლებით. მისანმა მრავალ
ლექსში მწარედ გამოიტარა თავისი და-
პირველი იმედები, მავრამ როდი მიე-
ცა სასოწარკვეთილებას. მისი პოეზია
ამ პერიოდშიც მწარედ იყო დაკავში-
რებული ამქვეყნური ცხოვრებასთან.
მართალია, მისი ლექსის ძირითად თე-
მად ქალი და სიყვარული იქცა, მავრამ
გრიშაშვილის სატრეფი შეწევითა და
ახალგაზრდული სიციცნლი აღსაქე
რეალური ქალი იყო და არა ოფელიას
ფურტალი ლანი, ხილი მისი სიყ-
ვარული—ჯანსილი ლტოლვა ბედნიე-
რებისკენ და არა მისტიკური სატრეფის
კვებრა სანამდილის უარყოფის ხარჯ-
ზე.

არც ის შეიძლება ითქვას, რომ ი.
გრიშაშვილის ლექსს, თუნდაც ამ
წლებში, სხვა იდეა არ აცოცხლებს.
საყვებით სპარტლიანდ გამოთქვა მო-
ტება თავისი გულისწერისა იმ კირტი-
კისების მძიმად, რომელთაც ვერ დაი-
ხანეს მის ლექსებში ფართო მოქალაქე-
ობრივი მტივებით:

„ვის შეუძლია ცალი დამწამის,
ვის შეუძლია მიობის არტმული,
რომ არ მიყვარდეს ჩემი ნაშრომი,
ჩემი ვრა და ჩემი მამული!...“

წერდა აღმთავებული ჭოსანი და,
მართლაც, განა შეიძლება არ ვიგონოთ
პოეტის დიდი მისწრაფება თავისუფ-
ლებისა და დიდი ადამიანური ბედნიე-
რებისკენ, როდესაც რეჟიის მრის-
ხანე წლებში იცა ვერს:

„ოქვენ შეი, გემსო,
გემსო, შენ მწიო,
შე! ზღის მყინდრან
ცეცხლად ნაფიქტი,
შე... შე მიმეცი,
გემსო, შენ წინდა!
შე... შე მიმეცი,
მიმეცი შე მისი...“

თვით თბილისის თემაც, ასე ისტა-
ტურად აღწერილი დედაქალაქის გუ-
ლიან „ანასტური მიხარაოს“ ჩინე-
ზე, თავისებური პოეტისტი იყო ამ
გაქრული სულისა, იმ „ყალიბი გრძინ-
ბისა“ და „საქურდალი ზმის“ წინააღ-
დეგ რომელიც „გაბატონა კაპიტლი-
ზმის“.

გრიშაშვილის, სიყვარული დიდი მო-
მენტის, ნამდვილი ძალი გამოჩნდა
მოიღოს სისრული მხოლოდ მასინ,
როდესაც მისი სათავანო თბილისი—
მის პოეზიაში ემსაზა ნაშრომისა—
სოციალისტური ქალაქად იქცა. მართლ-
ახალი, გულწინარი გრძინობით უმღერის
პოეტ თავისი სწავება ქალქისა და მის
ხალხს, გაიხარდა, გაფარდა გრიშა-
შვილის პოეზიაში სიყვარულის ცნე-
ბაც, რადგან გაიხარდა მისი თქმტური
პორბონტი, გრიშაშვილი თუ მღერის,
მაშ—უყვარს და დღეს ბეგის რამ გან-
და სიყვარული პოეტისათვის: მოამე
ხალხები, გმირული შრომა და ბრძოლა
საქმითა ადამიანებისა, ჩაგული პატ-
რა ზანე, იდეა მარადული მშვიდობის-
სა, იცნება კომუნისის ნათელ ვარსკე-
ლავზე და ვინ მოთვლის, ვინ აღიცი-
ხავს, კიდევ რამდენი რამ... გრიშა-
შვილის შემთხვევით გაქრ არც ერთი სი-
ციცავი არ დაუწერია და არც ეს ლექსის
შემთხვევით:

„ჩემო ლექსებო ამ ქვეყნად
იყავი დღეს და იყავი!
რაც ვინდა შეტი სიმაღლირ,
იღონდ ვიყავილი ვიყავიდი!“

3. ცისპარიძე

ბალითალი ბალოკა
ი. გრიშაშვილი
სიტმა, წარმოთმული სემიშვილი სადამიო 1959 წლის
6 ოკტობრის

ჩემი ძვირფასო მეგობრებო!
თვენი ასეთი გულბოლი და გულწრფელი შეხვედრა იმდენად ამაღლე-
ბისა, რომ სიტყვები ვერ მოივანა ჩემი მოხუცდებული გრძინებისა და
განცდების გამოსახატვად, ასეთ დღემარტობაში წერე მომთხოვე ახს.

დაუსრულავალი იყოს ეს გზა

თარ წიგნებზე, გამოკვლევებზე. ახა
დაბედო მავალითად გამოკვლევას ასი-
ცა ცავარის შესახებ. სოსის ცალკე
ამოღლა თავისი წინასიტყვობა და კო-
ნკიტები და ყველაფერი ეს მათი და-
ბეჭდვის შემდეგ ერთისამად უტყვი-
ჩანაწერითა და ჩამატებულ ფურც-
ლებით ასეა „საითრავა“, ასევე
„აღტყანბერი კეპეაჟიცი“ და ყველა
სხვა, რაც პოეტისა და მკვლერის ხე-
ლიან გამოსულა.

სოსის ყველა ლექსი რაც დაუწე-
რია, გამოკვეთებული არა აქვს. ზოგი-
ერთი მხოლოდ ერთხელ დაბეჭდილა.
ეს ისეთი თხზულებებია, რომელთა გა-
მოკვეთება პოეტს აღარ გუნებრახავს.
გადაუღია, მავრამ არ გადაუღია. სო-
სის სიხსტე უყვარს მათგანგაგონის
რად. ყველა ქალბილი თავის ადგილ-
ზე უნდა იყოს, ყველა ნაწიის თარიღი
უნდა ქონდეს. არ არსებობს რამე
ხედა, რომელსაც ოდემე ღირებუ-
ლება არ მიეცეს და, რომ სახეთიანო-
ბა შეჩრქვას მის, სავარის თარიღის, ად-
გიობა და შენდების აღნიშვნა. სოსის
ყველაფერს აკეთებს, რომ შენდები
დამის მკვლევარს მისა მასალა ქონდეს
სიხსტე, ყველა მიღებურ მო ასე
იქცეოდეს, ყველა წინაბრძეს რომ ეს
ჩვევა ქონდით, და არაჯახელ სიმი-
დურს დატყებდნ.

მეუა გრიშაშვილს „დილა“ და ვინ რა
მონაწილობა მიიღო? ახლავს არ გინ-
და იყოფით რა დეკლარაციები ქონ-
და გამოყენებული და სად აბრან ფურ-
ცელაქს? აი სახეთები და წყარობები!
იწნებ იმავ აბრან ფურცელასა და
არჩილ გრაგაქის კამით გაიწერე-
სებო? აი ისიც ენი დაბეჭდა თბილისში
„სემიკა“ წიგნები? იმებით ცალკე შე-
ყვრა ამ წიგნებისა, რომელ მოგზაურს
აუწერია თბილისი და სად—ქართუ-
ლად, რუსულად, უცხო ენებზე? არის
ამომწერავი პასუხი. მის ბიბლიოთეკში
დაცულია მემარადული ლიტერატურის
იმეთი დღისი რა პორბებში და ვის
შეხედა პუშკინი სავარდელითი, ა. ოს-
ტროვსკია, ცავარის, როჯორ მუ-
ლოკა ოსტროვსკი ნატო გადუნისა რუ-
სი ადამიანის ხალხის გასკენიერების
სიხსტეის დალქვა, როჯორ იმუშავა
ქონსტანტინე ბაუმბინდა საქართველო-
ში „დეფისიტისა“... სად, ვისი
დასწრებით და რა პორბებში სხვები-
და შეხვედრებიც. თუმანოვლითან, რო-
ჯორ დანიევი 1922 წელს ე. ბარათა-
შვილის თხზულებათა კრებულში რა
მეზომას ჩაატარა ექიმის მიხედვ გიდე-
გინებისა ილია კეკელიძის თხზულებ-
ების კრებულს გამოკვეთილ და სხვა
პოეტურ წიგნს რამ. რაც მოიარა; სო-
სის ამ ავტორებს მასალა თითარან-
ტურიტის სხვადასხვა ქისებში აქვს
განაწილებული, რომელთა შორის მოი-
გარა ქვია—„მეტი თავგადასავალი“, ეს
რადიც სათავანო სალარი, რომელ-
საც თავმოყრილა მასალისი თვითნარ
სოსის შესახებ. თუნდა აქ იგი გამო-
ცალკეებული არ არის, არამედ პოეტ-
ისა ხალხისა, ხალხისათვის. ამ ქი-
საში მოიგროვია მასალა შეგნის მარ-
ტიანს, რომელიც შეთხვეულ უამბობს
ჩვენი თანამედროვების ერთი სათუფ-
თისი ადამიანის, პოეტისა და მოქალა-
ქის საზოგადოებრივ-შემოქმედებელი
გზაზე, იმ გზაზე, რომელიც ხარფუში
პარტია მიტოვდა და სიყვარული
სისა ხალხი პოეტობამდ მივიდა.
დაე, ეს დღეს დიდად მიიღინებოდეს
ქართული ლიტერატურის თალარში.

ბ. სუიშვილი

დაუსრულავალი იყოს ეს გზა

სტუდენტთა სამეცნიერო მასშაბის სემინარი

ფილოლოგიის ფაკულტეტის ქართველურ ენათა განყოფილების სტუდენტების ცხოვრებაში უკვე დამყარდა სემინარიო ექსპედიციების მოწყობა ჩვენი რესპუბლიკის სხვადასხვა კუთხეში. წელსაც, ზაფხულის არდადეგების პერიოდში, აღნიშნული სემინარიის III-IV კურსის სტუდენტთაგან ერთი აქტიური სამეცნიერო ექსპედიცია მოემართა: ერთი-სამეგრელოში, მეორე-რაჭაში. ამ ექსპედიციების მონაწილეები სწავლობდნენ ადგილობრივი მეტყველების თავისებურებებს, იყრდნენ ტექსტებს, აკრებდნენ დამახასიათებელ ლექსიკონებს, აკრებდნენ ადგილობრივ ექსპედიციებში მონაწილეობის წიგნებს.

გვარი რამ ვისწავლეთ და გვარიც ვხანეთ

ზაფხულის არდადეგების პერიოდში ფილოლოგიის ფაკულტეტის ქართველურ ენების განყოფილების IV კურსის სტუდენტები ნიგინებელი ვიყავით გვეგვიანო რაიონში მდებარე ენის შესასწავლად. სამუშაოდ ავირჩიეთ სოფ. სახლიანი, სადაც 7 ივლისს ჩავდეთ და დაბინავდით ჩვენი ექსპედიციის შემადგენელი ძველი ქართული ენის კათედრის ასპირანტი ლილი ბარბაქაძე.

ზაფხული შინაარსიანად გავატარეთ. მეგრული ენის შესწავლის მიზნით ჩვენ ახლა კავშირში ვიყავით მოსახლეობასთან. ვედილობით გავგებამათან საუბარი, ანდა უბრალოდ მივუყვანიდით მოთხოვნი, რაზე გაბნეულნი ვიყავით. შევეცადეთ ვეგრეთვე ვიყავით მოსახლეობისთვის. ვიყრდნეთ ლექსები, ვიყრდნეთ მასალა. ვიყრდნეთ გამსულ ტექსტებსაც. ჩვენმა თანატოლებმა ა. კაპარაძემ იცოდა მეგრული და ამიტომაც ტექსტები მან იფარა უფრო და მეტიც იარაღი.

ჩვენივე ლექსები ჩვენივე შესწავლის გარეგნულად ახლა; საერთოდ გვერეც საერთოდ გულმოდგინედ იღებოდა და მისთვის მისდევდა. გარდა ამისა, ამ ხნის განმავლობაში გვეცანიოთ სხვა მეგრულში არსებულ ლირიკურ ნაწარმებს.

თითონ სახლიანი ძალიან დამახი სოფელია. აქ არის ნაპოვნი ბორობა, ტექსტის სინდის და ცნობილი ისტორიული პიროვნების—ლესიუს მიერტარის შიშის—მოხვედრისა და დიდი დანიშნისა და ე. წ. კვაკავაძის სიმბოლო მორტიკონი ნიღულის სახლად.

ამ სახლის თვალწინ მდებარეობს მდ. შესანიშნავი პარკი, მოხუცებულნი წყაროები, სუფიანი პარკი, სოფლისა არაბულად გულისხმობს დამოკიდებულება სწრაფი მოქმედებისა და დასვენების შესრულების.

სამეგრელოს თითქმის ყველა რაიონში მოუაროთ ვიყავით გვეგვიანო რაიონში. ენათმეცნიერების მიზნების, რომელიც მცხეთისკენ ტრასის ნაგებობაა და მე-7 საუკუნეში არის აგებული. ტრასის შემოღებულ რკინიგზის გაშენებით მოთავსებული კარგად ნაგებობა, რომელიც ყველაზე მნიშვნელოვანი თვით მარტივების გეგმავს. მას მცხეთის მიდებარება იქნის ახალგაზრდა ადგილი, რომელიც ტრასისა მოთავსებული, თითქმის სანაგებობა არის ამხრობილი მიწის ხედაობით. აქედან თითქმის მთელი დასავლეთ საქართველო ჩანს.

მარტივების მონაწილეები დავგებდით მეტად სიმბოლოები მიხეთკ—ნიგინებელი—სოფელს, რომლის სათიბი რომელიც, ტყილი საფარი და საინტერესო მონაწილეობით ყველაზე მოკიდობდა.

შობაქვედლებთან წიგნი ჩვენ ენათმეცნიერების 1958 წლის ვიდეოების სემინარიის სანტორიუმში იქნება დეკლარაციის შერჩევის ეს უნაწილად შობაქვედლებთან, მიღებული მარტივების მონაწილეობის მიხედვით.

აქ, მარტივად ვიყავით ცხოვრების განთავსება. 1981 წელს და მოგვდა ახლა, ჩვენ ცხოვრების დასაწყისზე. 1958 წელს. ირთვ შობაქვედლებთან დასაწყისზე წარუშლელია, მხოლოდ დანაწილად უფრო დიდი, უფრო შინაარსიანი, მარტივად კომუნიკაციის და მოკიდებულების ეს განყოფილება, რომ ჰაბუტეში (მაა) ტაია (ბეთლემელი)

აქაურ ჩვენს აკლამაში მარხია. საერთოდ კი, ვინ იცის, რამდენი დამანაწილი საგანძურია, გარჯობა, მეცნიერული კოლმე, ბელოვებითი აღმართება, სულიერი სიმდიდრე და თვითონ სისხლცივი ჩვენი ხალხის მარხია ამ არე-მარეზე.

უკვლევთ ამას კი დიდი მოწიწებით და გულის კითხვით უფრო ამაყად ნაცადი ენათმეცნიერების, აკრებულები ნიკოლოზ ოსიძე, ვაჟა მას.

მ. დადიანი

დავათავოებთ ნიგინებელი, გველი ვიყავით ცხაქაისა და ხობის რაიონებში. რამდენჯერმე ვეწვეოდით სოფელ დიდ მკონის ეკსტრემული ზედადის. დავათავოებთ ზედადის განთავსებულ მუხუბურში. აქ დავით დიდიანი და ეკატერინე ვაჭაიშვილი სხვადასხვა თვის ულამაზესი პარკით დალაგებული გაიქცევიან, რომ ეს სოფელიც, მუხუბურა და სიმდიდრე შექმნილია მხოლოდ იმისთვის, რომ ტყის უზრუნველყო ბედნიერება მოეტონ.

დავათავოებთ ინგურის ქალაქის კომინატი, გვეცანიოთ ქალაქის დამუშავების მთელ პერიოდს. ახლავე ქალაქის დანგება და დაქვეყნება და რამდენი რამ არის საჭირო, რომ უზარმაზარი მთის მორისგან ეს თხელი ფერეცილი დასრულდეს.

ვიყავით ქვიზის მთებში. ენათმეცნიერების განაქმულ მდ. წახურის სახლთან და სათავად.

დიდი კმაყოფილი დავბრუნდით ჩვენი პირველი გვერდები მივინებდნენ. ბევრი რამ ვიწყობდით და ბევრიც ენათმეცნიერების საფუძვლი კომუნიკაციის დაგეგმვა სასიამოვნო მოვიტოვებ.

მ. ნინუა

ფილოლოგიის ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტი.

ყოველ საღამოს დავდიოდით სანახოვან

6 ივლისს ფილოლოგიის ფაკულტეტის ქართველური ენების განყოფილებაში III კურსის სტუდენტები ქართული ენის კათედრის ლაბორანტის დ. კვიციანიის ხელმძღვანელობით სამეცნიერო ექსპედიციით გავცემდით რაჭას, რაიონის საერთოების ამ კუთხის აღმართულ შეგვესწავლა გამგებარებამე პირველი გარკვეული თვითგარა ვეცხურბა მიხედვით მეშობის შესახებ.

კარგია რაჭისკენ გავსარება გულგულიანად, ხეცხეცები, ტყის სიმეწინეში ჩავიჭრეთ ბილიყები. სულ ასედაა დათვლილი მეცნიერების რაიონი თვითგარკვეული დავაუბრებენ ციკლია კლდები. ყოველგვარ ხეობებზე აქვით მიხედვით მხატვრობა.

7 ივლისს უკვე იმში ვიყავით. სამუშაოდ შევარჩიეთ მთარაქისა და ზემო რაჭის სოფლები: ღებე, გოლია, ნაკილი, ბაგინები, დარი, უშარა, გიჩი, ჯიბეები, ძეგლები, ზურფი, სორი, იორი.

თქოთუღლა და თქოთიბი ხალხია ბე. სისხლად და ხორცი ამ წარმეტყველებულს, ასე რომ, როცა 19 ივლისს სოფელ გოლიაში შევიკრიბეთ ექსპედიციის წევრები, საუბარი ყველამ თავისი მასალებით ქება დავწიეთ.

უნიონ ტაკეკსი

25 წელი შესრულდა უმაზზე პირველი სატელეფონო ახალი. 1934 წლის აგვისტოში ითმინა ქათუღლა: ალიონა და ალექსანდრა ჯაფარიძეებმა, გიორგი ნიჭურაძისა და იაკობ კახიანიძისგან გამოკრებილი კიბონი ააგებინეს ტელეფონის მწვერულზე.

სატელეფონო მონტაჟის ისტორიის ამ ღირსშესანიშნავი თარიღის აღსანიშნავად ჩვენი უნივერსიტეტის ალიონამ სექტორში მიმდინარე წლის ზაფხულზე გადამწერა მთელი ლექსები უმაზზე. პირველ ივლისს ითმინა მონტაჟი (მთა მარინაშვილი, ითარი ხაზარაძე გიორგი რისტაშვილი და ვაქან მიახილი) გაკეთდა სადღერებო პლანების წერებმა და ამხანაგებმა. მთა და დიდიდაც და გამარჯვებით დაბრუნებდა უსტრეა უმაზის პირველმა დამკვეთმა ქალმა—ალექსანდრა ჯაფარიძემ.

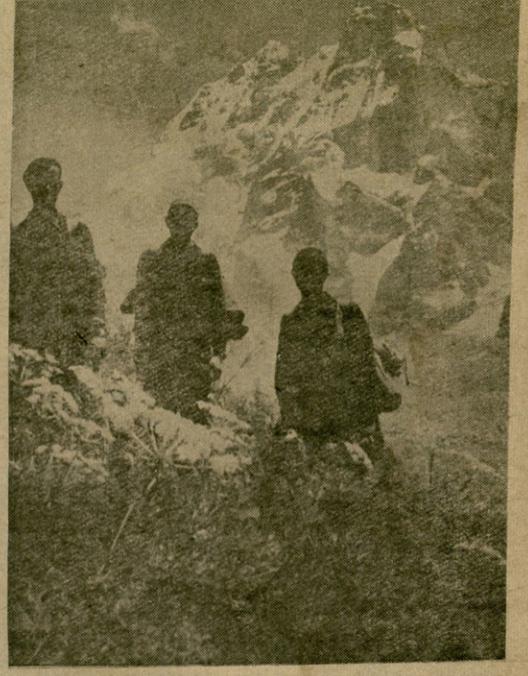
იგი ივლისს ჩავიდით ზედადის ბოლო მარე დღეს უკვე ხეობა ვეგინით, სოფ. უმეცხარში ვიყავით. დავბინავდით მკერძან ქრდიანთან—ყოველი მონტაჟელის ამ უნაწილი დამხარება და ხელის შეწყობით.

ითი ივლისი. დილით ადრე ავეყვით გზას გულის მთავრისკენ მივსვით ცილის ალიონის მღვდლები, შედგენ მარტოები, დავხატავდით შეინგარის ძირის ის ადგილი სადაც მარინაშვილი იბრუნდა ჯაფარიძის ვაჟმა. ვიყრდნეთ უმაზზე ასელების ისტორიას. ვიღებთ სურათებს.

6 ივლისი გუშინ საღამოს გათუღდა მინდი. დამით წინდა. მიღობდა და არ შეწყვეტდა ვეცხურა. მიღობდა და არ შეწყვეტდა ვეცხურა. მიღობდა და არ შეწყვეტდა ვეცხურა. მიღობდა და არ შეწყვეტდა ვეცხურა.

7 ივლისი დილით რვა საათზე დავიწყეთ დამეცხურა აქვლასვეცხურა. ნიღულის და ძლიერი ქარი მხოლოდ არ სათის გავაღებთ. მიხარობს საშუალებას, შევძენ ითუღობდით ვართ ვაჭარდით. ღობა მიხედვით ვიჭრით საერთო ადგილს, კარგს ვაჭრით წყაროებისა და წიაღებზე ძირითადი თვით (ძლიერი ქარის გამო წერილი არ ვენდებთ).

8 ივლისი გუშინდელ დღე უმინდობის გამო

გარემო სულ დასისხლდა, მიტრამ ადრე ადრე ავეცხურათ. დაახლოებით თორმეტი საათისთვის ჩავალდეთ ზურგანებით და გამოვიდით კარგად. ამინდის უფროსობა არ ვინცა, მხოლოდ იშვიათად თუ გადვიდის ნიღუ. შიშისა და ითარი ვეგინით ქვეით, უმაზის ყელსა შევსვესკენ გზის დასახვერად. სანდებში არაფერია. ცხელი ხდება, რომ დიდ დღეს ვაჭარდით. წითელი კეთილები ადგილს, სხვაგან კი არა საერთოდ ადგილი ვერ ვხედავთ. ვაჭარდით თვით.

9 ივლისი დილით რვა საათზე დავიწყეთ დამეცხურა აქვლასვეცხურა. ნიღულის და ძლიერი ქარი მხოლოდ არ სათის გავაღებთ. მიხარობს საშუალებას, შევძენ ითუღობდით ვართ ვაჭარდით. ღობა მიხედვით ვიჭრით საერთო ადგილს, კარგს ვაჭრით წყაროებისა და წიაღებზე ძირითადი თვით (ძლიერი ქარის გამო წერილი არ ვენდებთ).

10 ივლისი გუშინდელ დღე უმინდობის გამო

კარგად გავატარეთ, მხოლოდ რამდენიმე დღე დავატარეთ ნიღუ და სულ ახლის ჩანდა აწითელი კუთხე.

ღღეს ადრე ავედით. მოვახვედით განსაკუთრებულად მაგარი ალიონა, რომ თითქმის, რომლითაც ვაჭარდით ითუღობდით. იმდენად ითუ ვაჭარდით, რომ საშინო ითუ მისი დასხვერვა. სხვა ვა ახლა. ხელსადა გავაღებთ კარგი, აწითელი პირობით, ვაჭარდით თვით. ამან ბევრი დრო წავატარეთ მხოლოდ ათი საათისთვის შევეცდით ვაჭარდით.

კომპარატიონის ნიღუ, მივეცხურეთ აქვლასვეცხურა. ზეით, აწითელი კუთხისკენ ადრე ითუ ვაჭარდით, რომ აქ განსაკუთრებით ხშირია ზაფხუნი და ცხელიკუთხეები. ვიჭრებდით ალიონის სასურველს, რომ ჩვენს სათავად ზეზეთს მივთრევით ვიჭრებთ უბრალოდ ნატებები.

იგი საათში მივავედით თითქმის ითუღობდით. მას ვაჭარდით ვიჭრით თვით. კლდები მიწითადაც უნდა, ამიტომაც უწოდებენ ადგილს „წითელი კუთხე“. ამინდი საბოლოოდ

(გაგრძელდება IV გვერდზე)

გვნი ეს მადლიანი სტრატეგია ჩავატარეთ.

„ნეტად ვინ მოიპარა, და როცა მოიპარა, შინ მოიპარა მოიპარა, გინება—ნაიკონიანა!“

სვედური კლასიკური დავატარეთ მიხედვით რაჭა. რაჭის ინგოლოტი—თარა მისობაზე დავატარებდით სოფლის წყარო ითუ. კომუნიკაციის მონაწილეობის უსაფრთხოდ მადლობრივი ლა აწინაშეული და ღობა ვაჭარდით დავატარებდით ვეგინდენ მასობის ადგილებზე გადავიდით ამინდის, დამანა მელმეცხურა ის ისტორიულ განსახიერებელი მონაწილეობით. ითუღობდით, რომ გარკვეული მონაწილეობით კონკრეტულ მონაწილეობა ჩამაწერა, საერთო მონაწილეობაში გზა შევინებდით ვაჭარდით.

ლიანა სალამაზოვი, ფილოლოგიის ფაკულტეტის III კურსის სტუდენტი.

ა. ნ. აბუნიანიძე

2 ოქტომბერს გარდაიცვალა ჩვენი უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტი ავთანდილ ნიკოლოზის ძე აბუნიანიძე.

ავთანდილ აბუნიანიძე დაიბადა 1938 წელს ქ. თბილისში, 1956 წელს დაამთავრა ქ. თბილისის 46-ე საშუალო სკოლა ვერხვის ველზე და მხარე წელს შემოვიდა ჩვენი უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე, სადაც იგი წარჩინებით სწავლობდა და, როგორც კომპარტინიული, აქტიურ მონაწილეობას იღებდა საზოგადოებრივ საქმიანობაში: კითხულობდა საინტერესო მოხსენებებს სტუდენტთა სამეცნიერო წრეში, იყო კარგი სპორტსენი.

ნაყოფიერ სიცოცხლე არ დაეცა ავთანდილს დღევანდელი არჩეული სპეციალობის გამოყენებინა მისი ცოდნა ხალხის სამსახურში.

უარესად გულსსიმირი სტუდენტის, სიცოცხლით სავსე, გულთბილი და თავდადებული მეგობარი—ასეთი ღირსება ავთანდილს ყველა მხარე სხვათაში, ვინც

ი იცნობდა მას მისი ხანმოკლე ცხოვრების მანძილზე.
აბანაბაძის გვარში

დაპარაკობენ პატარები

ტოლის, ჩემს ძმისწავლას, როცა 3 წელი შეუსრულდა ახალი ფესხსაქმელები ვუძღვევინ:

- გაბარებ, ტოლი, ჭკვიანი, გამიგონე და დიდი!
- შე არ მინდა დიდი ვიყო.
- რაო?
- მამინ მე ფეხსაცმელი აღარ მომეცემა.

ვერამ დილით გაიღვიძა, თვლები მთოფუნებდა და გაიხსნა, რომ მამა დაიპირა, დღისათვის ახალ თოჯინას გვიყიდო. გაიხილა, მაგრამ თავს სახლში არ იყო.

- ღედა, როდის მოვა მამა?
 - ადვილს შემდეგ — უმასხხხა დედა.
 - მამ, მოდი, მალე ეისადილით.
- „იხევიტა“ 27/IX 59.

სურვიერისიეცეტი პირველბა გავსრავებ

V ბური

საერთოდ ლიდერთან თამაში ძალზე ძნელია, ლიდერთან ყოიძე კი კარგია. სწორედ ამიტომ მესხეთ ტურნი მებრუნული თხელიძეცთან პარტიამ ფრუვრას ფეხბურთე ვეღლა და ნინოსმამეგებით ფიქრობდა: ყველაფერს გაუცვლიდა და ვნახოთ როგორ მომიგებოს. მაგრამ როდესაც დავაზე მხოლოდ ლაზრებში და რამდენიმე პაიკი დარჩა, თხელიძემ ძლიერი შეტეხები შეუქმნა შევების მეფეს და გზადგმა ორი პაიკი იშვია. პარტია გადაიღო მხოლოდ იმიტომ, რომ მცვერეშვილს არ სურდა საჯაროდ ეცნო თავი დამარცხებულად და გაეწმინდებინა თავისი გულშემატკვრები—გეოგრაფ-გეოლოგის ფეხბურთის სტუდენტი. მეორედ დავ შეგვერდშვილმა თამაშის განუხალხლად მიუღოთა გამარჯვება ლიდერს.

ჯახბურთეობის პოკლებამ, როგორც მან თვითონ იქცა, ტალღითი შეწრისა მსებუქი ფეხურა, შედეგ ლაზრები... მაგრამ მალე გამოვიღნა „პატარა“ განსაყვება ტალხს და პოკლებს შორის. ტალი ფეხურას სწრაფს მამინ, როდესაც პოკილი მოითხოვს მასს, პოკლებს შეწრებიც კი სრულებით არ იყო გამართლებული და აბიოპიკე მან ჩქარა წავაო პარტია.

ბელქანამი, რამელმაც წინა დიდი წაყავ პარტია ზელაშვილთან გაჯერებულმა ალანაიანზე იხია შური.

3 ოქტომბერს მოეწყო გადაღებული და გამოტყუებული პარტიების დამთავრება. ლაბეჭანიძე—ბიბინევილისა და ეროვლიაძე—შაბაძის პარტიები ყოიძით დამთავრდა. მესხიამ მოუფო გამყურეშვის, ბიბინევილიამ ჯახბურთეობის არნბტეინამ—ეროვლიაძეს.

მოულოდნელი შედეგით დამთავრდა მებრინამ—არნბტეინის პარტია. სრულიად საყვირი პოზიციამი მებრინისა გადააყენწდა, რომ კოლვე ჰქონდა გასაყვებელი ერთი საყურთროლო სკლა, საათის აღმიჩამოუტარა და წაყვამა მიესაჯა.

VI ბური

ნახევარი საათი არც იყო გასული ტურის დაწყებამდე, რომ თხელიძემ და არნბტეინამ ზავი შექმნეს. ეს იყო ამ ტურნიის ბირველი, ეგრეთწოდებული დილანარტერი ყოიძი.

დამარცხ პარტიებში მთელი ოთხი საათის განმავლობაში შეუფოპირი ბრძოლა მიმდინარეობდა.

გაყვიერებამს იწვევს უნივერსიტეტის უძღვროტის მოგზარეუკ ქალის ეროვლიაძის არათანაბარი თამაში. თამაშის ბირველ საათებში იგი თხელიძის ყველასთან უძვეთის პოზიციას ითვს, მაგრამ შემდეგ შეუგებს უხუშ შეიკომებს და მარცხდება, ეს სურათი განმეორდა საწარერიში ტურნობის ბელქანასთან. ეროვლიაძეს მრავალი სვლით შეეძლო მოეყო

პარტია, მაგრამ მან მიახებრა მოეჭებრა ერთადერთი წაბებეი სკლა, კერპოვ დღესეა მწიწინააღმდღვს კედ და მამინეგ დანებდა.

მესხიამ, რომელმაც პირველ ტურში წაყო პარტია ეგზინათინ, იტობა ბამეშვიდ ზელაშვილ იგებს. VI ტურში მან მორიგე მესხეთ გამარჯვება მოიპოვა. ამ დღეს მისი მსხვერპლი ლიბეჭანიძე იყო. მოულოდნელად წამოპარინი გამყურეშვილის ფეხბურთე ჯახბურთეობის მეფეს და დაამსამოვს იგი. ალანაიანამა მოეყო ეგზინათინს.

დამარცხნი პარტიები გადაიღო.

VII ბური

ბიბინევილია ტურნიისში ერთადერთი მცირეთანაბრობისინი და, ბუნებრივად, ყველა ფიქრობს, რომ ადვილად შეიძლება მისგან ქულების მოგება. მაგრამ ბიბინევილმა ალანაიანს დაუმტყველდა ახლის მცდრობა და მოუფო მშვენიერი პარტია ლაზრების ეფეტური შეწრით.

ეგზინათინ ეროვლიაძესთან წაგებით ზომავზე შეტად განაწყენდა. თუმცა იხუმრა, ამა, ტალიშვის ზომ არ ეგვეწინებდითი. ხუმრობა სურნობა, მაგრამ სიმართლედ უნდა ითქვას, რომ ეროვლიაძემ დამარცხებულად მოიყო ეს პარტია. ბრძოლა პოკიერეთი უმართრობისათვის და შეეძლო მისი რეალაციონისათვის უწყალიოდ იქნა ჩატარებული მოქლარეკ ქალის მიერ.

მებრინამ ბელქანასთან კომბინაცია ჩაატარა, მაგრამ დროზე ვერ შეამჩნა რაღაც, სახელდობრ ის, რომ ფეხურას ავტება და როცა ეს მისთვის ცხადი შეიქმნა, ვახტერეულია მოახდინა, ჯახბურთეობა რთულ ბრძოლაში დაამარცხა ლიბეჭანიძეს, ხოლო თხელიძემ მორიგე გამოარჯვება მოიპოვა ეგზინათინისთან.

7 ოქტომბერს მოეწყო გადაღებული და გამოტყუებული პარტიების დამთავრება. გამოტყუებულ პარტიაში ბიბინევილმა პირველი დამარცხება მოიყენა გათვლი წელს უნივერსიტეტის ჩემპიონს ანზორ ხელაშვილს.

გამოტყუებული ალანაიან—არნბტეინის პარტია გადაიღო.

პოკლებამ ყოიძით დამთავრა გადაღებული პარტია მებრუნულიდან და წაყავი გამყურეშვისთან, ხოლო ეგზინათინ მოეყო მებრინის.

შეუძლო ტურით დამთავრდა ტურნიის პირველი ნახევარი. ვნახოთ, როგორ გამოიყურება ამეხმად სატურნირო ცხრილი.

პირველ ადგილზეა მერაბ თხელიძე 5 ქულაში. შემდეგ მოდინ მესხია (5 ქულა და ერთი გადაღებული პარტია), ბელქანა (5 ქულა) ბიბინევილი და გამყურეშვილი (4½ ქულა თვითოულს) და ა. შ.

თ. იკიანი

უშუბის ტრავმისი

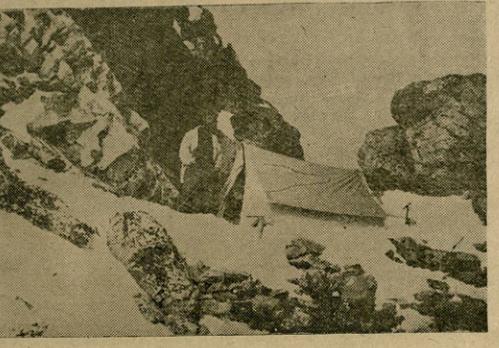
(გაგრძელება)

გაფუქდა, უნდა ეხზურნოთ საბანკო აღმოსავლეთში. ვასუფთავებთ თარის თოვლისაგან. თარი კი ეწერია, კარგი თოვლის ნახევრად უფსკრულსკენა ჩაკლებული.

11 ოგლისი
სამი ღამე გაათენეთ „წითელ კოხუზე“. ამინდმა არ მოგვცა გზის გაგრძელების საშუალება. გუშინ კი სანაწივე ველებს სეტყვაც მოჰყვა და საფრთხის წინაშე დაყენა ჩვენი კარვის სითბო. შემოგავალა პროლეტარები; ჩვენი ხომ სულ ხეთი დღის მარჯვ წამოვიღეთ.

მყოფობითობა და გადაწყვეტილებით, რომ თუ ხვალ გამოვალ—ამინდი, შეიძლება კიდევ მოვასწროთ უშუბის ორივე მწვერვალის ტრავმისი, არა და, ავალთ მხოლოდ სამხრეთის მწვერვალზე და დაგბრუნდებით უკან.

12 ოგლისი
ბეჭმა გაგვიღობა, ამინდი მშვენიერი გამოვიდა. დროს აღარ გვარგავთ, სწრაფად ვეზაღვებით გადაწყვეტით იერიში-სათვის. ევრტავტორ კელეში მინებენ „ბუხარის“, ავეციენ მას და გავეცით თვალყურსდამ ვეღლებზე. ცობაც და ჩვენ ცნობილი სახმერთ-კედლის ძირსა ვართ. ამინდმა გაფუქება დაიწყო. კედლი სმხალით სულ 30 მეტრი

ხვა პალს ჩარქობის ერთ-ერთი ცდის დროს ტყვამ ჩაქვი და მოფრინეს დაბლა. ავეზაზენეთ შოთის მეორე ჩაქვი-კედელი ჯერტობას, არ სურს დანებება. შოთას ვალიში ცვლის, კვლავ უშედეგოდ. მოსალამოვდა. იძულებული ვართ დამეკედლებუ გავარნით. პალეებზე ვახამთ კარავს, ეგებებია ჩვენი და ჯდომელა ვათეთელ უკან.

13 ოგლისი
ამინდი კარგი გამოვიდა, მაგრამ ვიწვე მზე არ მოვაგება ჩვენს „ბანაკს“, მოქიარობას ვერ დაიწყებთ, თოვტიც გაყინულია, არც ჩვენ ვართ უკეთეს დღეში.

12 საათისათვის ეედლის იერიში იწყებს ოთარი. გზის პირველ ნახევარზე იფო იყენებს პალიზე გუმის აჯიდელ თოვს და უხანჯების დანახებით მიტოვებს მალა. ჩქარა ის უარყოფითი მონახვევის მიავდა. აქედან იწყება მეტად რთული გეშუაბა პალიებისა და თოვს კიბების გამოყენებით. ყოველი მეტრის დაძლევის დიდი ენერჯის დახარჯვა სჭირდება. თი დასობილია მორიგი პალი, მასში ცერება კარბონი. თოვის კიბით ტანის სიმძიმე ნელნელა გადადის ახალ პალიზე, მაგრამ პალი ვერ უძლებს სიმძიმეს, ძვრება ნაპრალოდან, და ჩვენ სუნთქვაშეკრულები ვეუტრებით ხვევით ნუფო... მაგრამ ოთარი როგორღაც ახერხებს ქვედა პალის დახმარებით თავის შეკავებას. რამდენიმე წუთის შემდეგ ის ახალ პალის არქობს, აჩეკრად უკვე საიმყოფოდ, ცობაც და კედლის ეს კირბეჭული მონახვეით დაძლეულია წინსვლა ადვილდება. 3 საათზე ოთარი ეედლის თავზე და უშუბის თოვს შოთას მისაღებად. შოთა უხანჯებით მიჰყვება თოვს. შემდეგ იწყება ძირს დატოვებული ზურგჩანთების ახილვა. ამ, ერთი მუხედვით იოლ საქმედ დიდი დრო მიჰქვს. მზე თვალს მოეფარა, და მამინევი სიცივე ყინვამ შეეცვალა. სველი თოვტი იყინება. ვადიმი ასწრებს საკვალს. დაბლა მხოლოდ გოგი ჩრებდა გაყინული თარი არ იძლევა მოძრაობის საშუალებას. სხვა გზა არაა, მას დამის გათავი მარტოდ მოუწყეს. ზემოდან მას ზურგჩანთით საძილე ტოპრა და საყვივი

VIII ბური

ნახევარი საათი არც იყო გასული ტურის დაწყებამდე, რომ თხელიძემ და არნბტეინამ ზავი შექმნეს. ეს იყო ამ ტურნიის ბირველი, ეგრეთწოდებული დილანარტერი ყოიძი.

დამარცხ პარტიებში მთელი ოთხი საათის განმავლობაში შეუფოპირი ბრძოლა მიმდინარეობდა.

გაყვიერებამს იწვევს უნივერსიტეტის უძღვროტის მოგზარეუკ ქალის ეროვლიაძის არათანაბარი თამაში. თამაშის ბირველ საათებში იგი თხელიძის ყველასთან უძვეთის პოზიციას ითვს, მაგრამ შემდეგ შეუგებს უხუშ შეიკომებს და მარცხდება, ეს სურათი განმეორდა საწარერიში ტურნობის ბელქანასთან. ეროვლიაძეს მრავალი სვლით შეეძლო მოეყო

პარტია, მაგრამ მან მიახებრა მოეჭებრა ერთადერთი წაბებეი სკლა, კერპოვ დღესეა მწიწინააღმდღვს კედ და მამინეგ დანებდა.

მესხიამ, რომელმაც პირველ ტურში წაყო პარტია ეგზინათინ, იტობა ბამეშვიდ ზელაშვილ იგებს. VI ტურში მან მორიგე მესხეთ გამარჯვება მოიპოვა. ამ დღეს მისი მსხვერპლი ლიბეჭანიძე იყო. მოულოდნელად წამოპარინი გამყურეშვილის ფეხბურთე ჯახბურთეობის მეფეს და დაამსამოვს იგი. ალანაიანამა მოეყო ეგზინათინს.

დამარცხნი პარტიები გადაიღო.

VII ბური

ბიბინევილია ტურნიისში ერთადერთი მცირეთანაბრობისინი და, ბუნებრივად, ყველა ფიქრობს, რომ ადვილად შეიძლება მისგან ქულების მოგება. მაგრამ ბიბინევილმა ალანაიანს დაუმტყველდა ახლის მცდრობა და მოუფო მშვენიერი პარტია ლაზრების ეფეტური შეწრით.

ეგზინათინ ეროვლიაძესთან წაგებით ზომავზე შეტად განაწყენდა. თუმცა იხუმრა, ამა, ტალიშვის ზომ არ ეგვეწინებდითი. ხუმრობა სურნობა, მაგრამ სიმართლედ უნდა ითქვას, რომ ეროვლიაძემ დამარცხებულად მოიყო ეს პარტია. ბრძოლა პოკიერეთი უმართრობისათვის და შეეძლო მისი რეალაციონისათვის უწყალიოდ იქნა ჩატარებული მოქლარეკ ქალის მიერ.

მებრინამ ბელქანასთან კომბინაცია ჩაატარა, მაგრამ დროზე ვერ შეამჩნა რაღაც, სახელდობრ ის, რომ ფეხურას ავტება და როცა ეს მისთვის ცხადი შეიქმნა, ვახტერეულია მოახდინა, ჯახბურთეობა რთულ ბრძოლაში დაამარცხა ლიბეჭანიძეს, ხოლო თხელიძემ მორიგე გამოარჯვება მოიპოვა ეგზინათინისთან.

7 ოქტომბერს მოეწყო გადაღებული და გამოტყუებული პარტიების დამთავრება. გამოტყუებულ პარტიაში ბიბინევილმა პირველი დამარცხება მოიყენა გათვლი წელს უნივერსიტეტის ჩემპიონს ანზორ ხელაშვილს.

გამოტყუებული ალანაიან—არნბტეინის პარტია გადაიღო.

პოკლებამ ყოიძით დამთავრა გადაღებული პარტია მებრუნულიდან და წაყავი გამყურეშვისთან, ხოლო ეგზინათინ მოეყო მებრინის.

შეუძლო ტურით დამთავრდა ტურნიის პირველი ნახევარი. ვნახოთ, როგორ გამოიყურება ამეხმად სატურნირო ცხრილი.

პირველ ადგილზეა მერაბ თხელიძე 5 ქულაში. შემდეგ მოდინ მესხია (5 ქულა და ერთი გადაღებული პარტია), ბელქანა (5 ქულა) ბიბინევილი და გამყურეშვილი (4½ ქულა თვითოულს) და ა. შ.

თ. იკიანი

იქნება, მაგრამ ეს ურთულესი მონახვეობა გზაზე. შოთა შედარებით იოლად გადის ეედლის პირველ ნაწილს, 3-4 მეტრს, კედლს ორკუთხა, დაქნებულ ბაქანზე. აქედან იწყება ძირითადი სიწველეობა. კედლი გლუვი გრანიტის ფორმისაგან შედგება, ძნელია პალის ჩარქობა, უფრო ძნელია ხელის თუ ფეხის მისაკლებელი მცირედი შევიდოლის მონახ

სურათებში: 1. (ზემოთ) ალანაიანს ტემბა უშუბის ლაზეკ კარავი გაშლის დამის სათვალე; 2. (მარცხნივ) მოიერიშეები წინ მიიწვიენ უშუბს უნაგარაზე. ტრავმისის ეს მონახვეობა ერთ-ერთი ყველაზე რთულთაგანია; 3. (მარჯვნივ) ვინა სიცივე, უშუბა უყურებიაო. ჩვენს ალბინოტებს იქ სხვებიც უხედენ. სურათზე ითქვან ზედათ უსუბოვ ალანაიანსტეს, რომლებიც შევიცარიდან წვივიან კავსიანინ.

სურათები

სურათი: ტურნიისის მერაბ თხელიძის (მარცხნივ) და ა. შ. კოვლებს შეხედვარა.